

ความสำนึกในความเป็นคนไทยของชาวเขา

นายวรรณ ภัคดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-591-1

012382

i 10293401

NATIONAL IDENTIFICATION OF THE HILL TRIBE

MR. WANNO PAKDEE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-591-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสำนึกในความเป็นคนไทยของชาวเขา
โดย นายวรรณ ภัคดี
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรวิชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์จรรยา สุภาพ)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์)

(ลิขสิทธิของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสำนึกในความเป็นคนไทยของชาวเขา
 ชื่อนิสิต นายวรรณ ภัคดี
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว
 ภาควิชา การปกครอง
 ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างไปจากคนไทย ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ มีวิถีชีวิตในด้านความเป็นอยู่และการทำกิน ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมส่วนรวมของประเทศชาติ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายในการที่จะให้ชาวเขาเป็นคนไทยทั้งโดยพฤตินัยและนิตินัยมีสิทธิและหน้าที่ เช่นเดียวกับคนไทยโดยทั่วไป ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าจะได้รับการศึกษาวิจัยให้ทราบถึงทัศนคติความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นคนไทย ความเป็นชาติเป็นพลเมืองในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วัฒนธรรม สภาพการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลต่อชาวเขา และชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะสำรวจว่า ชาวเขาที่ได้รับสัญชาติไทยมีทัศนคติความสำนึกต่อความเป็นคนไทยอยู่ในระดับใด และเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกต่อความเป็นคนไทยเช่น อายุ เพศ รายได้ ระดับการศึกษา ระดับการรู้หนังสือ อาชีพ และเผ่าว่า ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับความฝักใฝ่ในความเป็นคนไทยอย่างไรหรือไม่ โดยได้กำหนดสมมุติฐานในการวิจัยไว้ 2 ประการ คือ ชาวเขาที่ได้รับสัญชาติไทยแล้วยังมีความสำนึกในความเป็นคนไทยอยู่ในระดับต่ำ และความสำนึกในความเป็นคนไทยของชาวเขาดังกล่าวจะแตกต่างกันตามอายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับการรู้หนังสือ รายได้ อาชีพ และเผ่าของชาวเขา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นชาวเขาที่อยู่ในอำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย ซึ่งมีจำนวน 180 คน เป็นชาย 119 คน หญิง 61 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธี การสุ่มแบบธรรมดา (simple random sampling) ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อสำรวจชีวิตความ สำนึกในความเป็นคนไทยและชาติไทยของชาวเขา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เปรียบเทียบ อัตราส่วนร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ทดสอบไค-สแควร์ และทดสอบค่าสถิติการวิเคราะห์ ผลถอยแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่าชาวเขามีความสำนึกในความเป็นคนไทยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ชาวเขาที่มีระดับการศึกษาและระดับการรู้หนังสือ และเผ่าของชาวเขาที่แตกต่างกัน จะมีความสำนึกในความเป็นคนไทยดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน ปัจจัยอื่น ๆ ก็มีผลต่อความแตกต่างในประเด็นนี้อยู่บ้าง แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความ สำนึกของชาวเขาที่มีต่อชาติสัญลักษณ์ของชาติ พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรมมีอัตราสูงกว่า ความสำนึกต่อศาสนา การมีส่วนร่วมทางการเมืองและสภาพการเมืองการปกครองของไทย ในปัจจุบัน

Thesis Title National Identification of the Hill Tribe
Name Mr. Wannoo Pakdee
Thesis Advisor Associate Professor Pornsak Phongphaew, Ph.D.
Department Government
Academic Year 1986

ABSTRACT

The hill tribe in Thailand make up a minority group which differs from the Thai population in their racial, linguistic, cultural and religious characteristics. They live scatteredly in the mountaineous and remote areas along the northern border of Thailand. Their way of living has posed many significant economic, social problems for the Thai Government and may effect the national security of Thailand. The hill tribe, who are going to be important minority group in the future, should realize their own vital position in the national security and their attitudes should be directed towards loyalty to the nation, religion, and finally kingship. The study the hill tribe's identification with the political systems and their political participation will serve as guidelines for the government policy for the hill tribe and other minority groups.

The objectives of this research are as follows:

The first is to find out the degree of the national consciousness of the hill tribe .

The second is to find out whether the national consciousness varies with age, sex, level of education, and level of incomes of the hill tribe.

The hypothesis of this research are as follows:

1. The degree of national identification of the hill tribe are low.
2. The degree of national identification of the hill tribe differs according to age, sex, level of education, level of literacy, level of incomes, occupation and tribe.

The sample of the population of the hill tribe for this research was taken from Ampure Machan, Chiangrai Province; The hill tribe, numbering 180, 119 of whom are male and 61 are female. The study is based upon field survey research using questionnaire as a research tool. Data are analyzed by using the Statistical Package for Social Science (SPSS*) percentage, arithmetic mean, Chi-square test and stepwise regression analysis.

The research results are as follows :

1. The degree of identification with the Thai nation of the hill tribe are of upper-middle level.
2. The degree of identification differs among the hill tribe. However the degree with statistical significance is found in the level of education, level of literacy and tribe variables. As for other variables, the difference are statistically insignificant.

3. The hill tribe are more conscious of the concept nation, symbolism of the nation, kingship, and culture than religion, and political responsibilities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความสนใจ เอาใจใส่ตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์จรรยา สุภาพ และรองศาสตราจารย์ ดร. วิชาญ สุจริตธนารักษ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พี่ เพื่อนและน้อง ๆ ซึ่งให้ความช่วยเหลือแนะนำ ให้คำปรึกษาอันมีค่าต่อผู้เขียนมาโดยตลอดคือ คุณประทีป จงสืบธรรม คุณสมชาย ไชว์พันธ์ ร.ต.อ.มรกต ไสละบาท คุณยุพดี ศิยาพันธ์ คุณอภิชาติ โตติลกเวชช์ คุณบำเพ็ญ ปินไทยสงค์ คุณสนั่น สมคน คุณวิจิตร สนชัย คุณอุดม ศิริพฤกษ์หงส์ คุณบุรี เจียรระสุหัตตรา คุณนิกร สุระประจิด และคุณเตือนใจ ศีเทศน์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลและสถาบันทั้งที่ได้กล่าวนามและไม่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ที่มีส่วนช่วยในการวิจัยเรื่องนี้ไว้เป็นอย่างสูง

อนึ่ง คุณความดีใจ ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากจะมีอยู่ผู้เขียนขอมอบให้กับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย เป็นสมบัติติดตัวอันไม่อาจประมาณค่าได้

วรรณ ภัคดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปประกอบ.....	ต
บทที่	
1 บทนำ.....	1
สภาพปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	6
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	6
สมมุติฐานในการศึกษาวิจัย.....	6
การนิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย.....	8
การเสนอทฤษฎี.....	8
2 แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับความสำนึก.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรมไทย.....	23
แนวความคิดเกี่ยวกับความสำนึกทางการเมือง.....	44
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	47

บทที่	ฉ หน้า
3 ลักษณะและปัญหาชาวเขาในประเทศไทย.....	55
ลักษณะและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์.....	56
จำนวนประชากร และถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวเขา.....	61
การจัดระเบียบสังคมของชาวเขา.....	64
ระบบครอบครัวและเครือญาติ.....	68
ลักษณะทางสังคมและสถานภาพบุคคลในสังคมชาวเขา.....	70
การปกครองในหมู่บ้านชาวเขา.....	71
ลัทธิความเชื่อถือ.....	72
ปัญหาที่เกิดขึ้นจากชาวเขา.....	73
ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของชาวเขา อำเภอมะแม้งัน จังหวัดเชียงราย.....	78
4 ระเบียบวิธีวิจัย.....	88
การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
ส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
ประชากรในการวิจัย.....	92
ตัวแปรในการวิจัย.....	95
การรวบรวมข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
5 บทวิเคราะห์.....	99
6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	163
บรรณานุกรม.....	175
ภาคผนวก.....	182
ประวัติผู้เขียน.....	207

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงลักษณะทั่วไปของประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับการรู้หนังสือ อาชีพ รายได้ และเผ่าพันธุ์....	92
5.1	เปรียบเทียบความสำนึกในความเป็นคนไทยของชาวเขา.....	102
5.2	แสดงความสำนึกต่อสัญลักษณ์ของชาติของชาวเขา.....	103
5.3	แสดงความสำนึกต่อความเป็นชาติของชาวเขา.....	105
5.4	แสดงความสำนึกต่อพระมหากษัตริย์ของชาวเขา.....	110
5.5	แสดงความสำนึกต่อศาสนาของชาวเขา.....	113
5.6	แสดงความสำนึกต่อวัฒนธรรมไทยของชาวเขา.....	115
5.7	แสดงความสำนึกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขา.....	119
5.8	แสดงความสำนึกต่อสภาพการเมืองการปกครองปัจจุบันของไทยของ ชาวเขา.....	124
5.9	แสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยของชาวเขา.....	128
5.10	แสดงความสำนึกในความเป็นคนไทยของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	137
5.11	แสดงความสำนึกต่อสัญลักษณ์ของชาติของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	139
5.12	แสดงความสำนึกต่อความเป็นชาติของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	141
5.13	แสดงความสำนึกต่อศาสนาของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	143
5.14	แสดงความสำนึกต่อพระมหากษัตริย์ของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	145
5.15	แสดงความสำนึกต่อวัฒนธรรมไทยของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	147
5.16	แสดงความสำนึกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	149

ตารางที่	๓ หน้า
5.17 แสดงความสำนึกต่อสภาพการเมืองและการปกครองของไทยปัจจุบัน ของชาวเขา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม.....	151
5.18 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกของชาวเขา ในด้านต่าง ๆ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยแบบเป็นขั้นตอน.....	157
5.19 แสดงอัตราร้อยละ อิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อความสำนึกในความเป็นคนไทย ของชาวเขาในด้านต่าง ๆ	159

สารบัญรูปประกอบ

รูปที่	หน้า
1.1 แผนภาพแสดงการสืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์ของชาวเขาในภาคเหนือ	
ของประเทศไทย.....	59
1.2 แสดงที่ตั้งหมู่บ้านชาวเขาตามความสูงต่าง ๆ ที่ชาวเขานิยมเลือก	
เป็นที่ตั้งหมู่บ้าน.....	60